

הצעת פתרון בחינת הבגרות

בהבנה, הבעה ולשון א', מועד קיץ, תשע"ד

סמל שאלון 11107

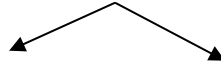
הפתרון נכתב על ידי מיה צאלח-גפני

ממחברות ספרי המיקוד בלשון בהוצאת רשת "אנקורי"

פרק א - הבנה והבעה

1.

הבעיה: פגיעה בעולם החי והכחדת מינים ארץ-ישראליים רבים

פתרונות:

- (1) תכניות הצלה של עולם החי והשבת המינים שנכחדו לטבע.
- (2) חינוך להבנת חשיבות השמירה על הטבע והסביבה

גורמים לבעיה:

- (1) גידול עצום במספר התושבים
- (2) התרחבות הבנייה
- (3) פיתוח מואץ בחקלאות, בתעשייה ובתחבורה
- (4) התרחבות תופעת הציד הבלתי מבוקר

2.

- "אלה" – גידול עצום במספר התושבים, התרחבות הבנייה, פיתוח מואץ בחקלאות, בתעשייה ובתחבורה.
- "באלה" – גופים "ירוקים"
- "להקריבם" – הטבע והסביבה

3.

- א. אפשר לשבץ את טקסט 2 בטקסט 1 אחרי שורה 29.
- ב. הקשר הלוגי: הכללה ודוגמה

4.

- א. הרעיון המרכזי של טקסט 3: העושר של מיני הצמחים בישראל מאוים בשל בנייה מואצת, פיתוח תשתיות וסלילת כבישים.
- ב. ההשוואה בפסקה הראשונה של טקסט 3 מובאת כדי לטעון ש – בישראל יש מגוון גדול של מיני צמחים.

5. א. על פי טקסט 4, שני הגורמים ששינו את תפיסת הציבור כלפי השמירה על פרחי הבר היו:

- "חוק גנים לאומיים של שמורות טבע" שנחקק ב 1963 בעקבות מאבק של אנשי החברה להגנת הטבע.

- העברת המסר שאסור לפגוע בפרחי הבר או לקטוף אותם על ידי מורים וגננות.

ב. הצעה לתשובה:

הציבור כיום פחות מודע לשמירה על פרחי הבר. על מנת להעלות את מודעות הציבור לנושא הייתי מציע/ה ליזום מסע פרסום מקיף במגוון אמצעי התקשורת, ובעיקר ברשתות החברתיות, שיבליט את חשיבות השמירה על פרחי הבר ועל הטבע בכלל. כמו כן, הייתי מציע/ה לשלב תכניות לימוד חווייתיות המעודדות את אהבת הטבע ומדגישות את ערכו בבתי ספר ובגנים.

פרק ב - אוצר המילים והמשמעים ; שם המספר

7. א. - הגדרה 2
- הגדרה 4
ב. - שונה לחלוטין
8. א. שדה סמנטי של הרס ופגיעה : נהרסו, נפגעו קשות, נכחדו, סכנת הכחדה, להקריבם על מזבחות
(יש לציין שתי דוגמאות בלבד.)
שדה של שיקום והצלה : להציל, מבצעי השבה, למנוע את הפגיעה
(יש לציין שתי דוגמאות בלבד.)
ב. בטקסט 1 נפוץ יותר השימוש בשדה סמנטי של הרס ופגיעה משום שהכותב רוצה להדגיש את חומרת הבעיה המוצגת בטקסט ואת הסכנה בה מצוי הטבע בארצנו.
9. (1) המשמעות המשותפת למילה "אדום" : סימן אזהרה.
(2) הצעה לתשובה :
לדעתי, משתמשים בצבע האדום כדי לבטא משמעות זו כי אדום הוא צבע בולט המתקשר בתחושות לדם ולסכנה.
10. א. (1) פסימית = עגומה / עצובה / שלילית
(2) פרה ורבה = גדל / התרבה
ב. גזרה שאין הציבור יכול לעמוד בה = הציבור יתקשה מאוד לקיים את החוק.
11. אחידות – המילה המנוגדת : מגוון מספר השורה : 5
דל – המילה המנוגדת : עתיר מספר השורה : 12

שם המספר ומילות היחס

12. א. - ארבע מאות וארבעה עשר מיני צמחים בישראל הם "מינים אדומים".
 - אוכלוסיית היחמורים בעולם גדלה פי ארבעה בשלושים השנים האחרונות.
 - בשישה עשה באוגוסט 1963 אושר בכנסת "חוק גנים לאומיים ושמורות טבע".
 ב. - עלינו להיערך לקראת שינויים מרחיקי לכת באורחות חיינו...
 - בגן שהוקם בשמורת "עין אפק" מגדלים צמחים נדירים שתכניות פיתוח שונות מאיימות לפגוע בהם.

פרק ג- תחביר ומערכת הצורות

תחביר

13. א. - בגלל המאבק של אנשי החברה להגנת הטבע נחקק בשנת 1963 תוק הגנים הלאומיים. – משפט פשוט
 - פסוקית משלימה פועל
 חברי כנסת טענו [שהחוק לא יועיל]. – משפט מורכב
 - איבר א' איבר ב'
 [אנשי חינוך קלטו את המסר], ו[הם העבירו אותו לילדים].
 משפט איחוי (מחובר)
 ב. המאבק = משלים פועל
 חוק = נושא
 לילדים = משלים פועל

14. א. i. אמנם מבצעי ההשבה ברוכים, אולם נדרשים צעדים נוספים.
 הקשר הלוגי: ויתור והסתייגות
 ii. אם לא נתעשת, מינים רבים של בעלי חיים ייעלמו מן הנוף.
 הקשר הלוגי: תנאי

ב. - שטחה של מדינת ישראל קטן, עם זאת היא עשירה במיני צמחים.

ג. התמונה הפסימית מדאיגה מאוד.

חינוך הדור לשמירה על הטבע הוא משימה דחופה.

מילת קישור המחברת את שני המשפטים: לכן / לפיכך / בשל כך

15. א. I. מינים ארץ-ישראליים רבים נכחדו, ונפגעו קשות גם מינים אחרים.

II. כשטיפסנו בחבלים, ראינו את הצבאים.

III. התמונה הנפלאה, שהציג בפנינו טריסטראם, היא תמונת גן עדן.

משפט I: נושא: נכחדו נושא: מינים

נושא: נפגעו נושא: מינים

משפט II: נושא: טיפסנו נושא: טיפסנו

נושא: ראינו נושא: ראינו

משפט III: נושא: תמונת נושא: התמונה

נושא: הציג נושא: טריסטראם

ב. תחימה (2)

חוקר שביקר בארץ ישראל במחצית השנייה של המאה ה-19 תיאר את עולם החי של ישראל בדיוק מוחלט.

16. א. אני שומר על הטבע, והטבע שומר עליי.

(1) סוג המשפט: איחוי (מחובר)

(2) הקשר הלוגי שאינו יכול לבוא לידי ביטוי במשפט הוא:

- ויתור

(3) משלים פועל נושא

אני שומר על הטבע, והטבע שומר עליי.

ב. המשפטים השמניים הם :

א. האירוסים הם פרחים מוגנים.

נושא = פרחים   נושא = האירוסים

א. מבצעי ההשבה לטבע יקרים מאוד.

נושא = יקרים   נושא = מבצעי

מערכת הצורות

17.

שם הפעולה (באותו הבניין)	שם הפועל (באותו הבניין)	הבניין	השורש	הפועל
		הופעל	י-צ-ג	מְצַגְת
	להשתבש	התפעל	ש-ב-ש	מְשַׁתְּבֵשֵׁת
הִדְרָדְרוֹת	להִדְרָדֵר	התפעל	ד-ר-ד-ר	מִדְרָדֵר
		פועל	ב-צ-ע	יִבְצְעוּ
נתינה		קל	נ-ת-נ	תִּתְּנוּ
הסכמה / הסכם	להסכים	הפעיל	ס-כ-מ	יִסְכְּמוּ

א. 18.

הפעלים הסבילים	הפעלים הפעילים
נכחד	נכנסה
יִכָּרֵז	נפעל
יִשְׁמְרוּ	נטפס

- ב.** תפקיד הנו"ן בפועל **נכחד** – מוספית תחילית של בניין נפעל.
תפקיד הנו"ן בפועל **נפעל** – מוספית תחילית לציון גוף מדברים בזמן עתיד.
- ג.** תפקיד הה"א בפועל **הרסנו** – שורשית.
תפקיד הה"א בפועל **הצלנו** – מוספית תחילית של בניין הפעיל.
- 19. א.** שם פעולה בבניין קל: סלילת (סלילה)
שני שמות פעולה בבניין הפעיל: (1) הכחדה (2) הצלת (הצלה)
שני שמות פעולה בבניין פיעל במשקלים שונים: (1) גידול (2) סכנת (סכנה).
ב. (3) שתי הצורות **פגעו** ו**פגיעה** זהות בשורש ובבניין, אך שונות בחלק הדיבור.

20.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	הלחם בסיסים
מְסַרֵּק מְקוֹר מְשַׁעֵּרֵת	שָׂרַבִּיטָן צוֹרֵית	חִיָּעַד